

MUITŲ TEISĖ

praktikams

Nr. 115
2022 gruodis

Tvarumas tiekimo grandinėje ir bankų vaidmuo
Europos žaliasis kursas: iššūkiai ir galimybės
ES muitinės vienas langelis, SMK pakeitimai
Susiję asmenys ir prekių muitinės vertės tikslinimas
Dvejopo naudojimo prekės – teismų praktika
Naudojimosi tarifinėmis kvotomis rizika
Administracinių nusižengimų aktualijos
7-osios Muitinės praktikų konferencijos apžvalga

• Nuotrauka iš „Muitinės praktikų asociacijos“ archyvo

Leidinio turinys

TEISINĖS AKTUALIJOS

ES aktualijos: gruodis 2022

Teisinės aktualijos: gruodis 2022

APŽVALGOS IR KOMENTARAI

Muitinės atitikties ekosistema: bendradarbiavimas, žinios, kokybė

Muitinės praktikų asociacija

Bankų vaidmuo tiekimo grandinės tvarumo transformacijoje

Karolina Semionovaitė, Tvarumo vadovė, Swedbank Lietuvoje

Europos žaliasis kursas: iššūkiai ir galimybės verslui bendradarbiaujančiam su muitine

Dr. Erika Besusparienė Docentė, Vytauto Didžiojo Universitetas,

Dr. Milita Vienažindienė Docentė, Vytauto Didžiojo Universitetas

Prekių muitinės vertės tikslinimas: teismų išaiškinimai Hamamatsu byloje

Jovita Mikšienė, Muitų teisės specialistė

ES muitinės vienas langelis: naujas reglamentas ir kas laukia ateityje?

Enrika Naujokė, Redaktorė, „Muitų teisė praktikams“

Administracinių nusižengimų aktualijos

Enrika Naujokė, Redaktorė, „Muitų teisė praktikams“

TEISMŲ PRAKTIKA

Dvejopa prekių paskirtis tarptautinėje prekyboje: Lietuvos teismų praktikos vertinimai bylose dėl teisinės atsakomybės

Dr. Gediminas Valantiejus, Advokatas, Advokato kontora GVLEX

Viena byla – dvi pamokos: tarifinių kvotų rizika ir deklaracijos pripažinimas negaliojančia

Jurgita Stanienė, Muitų atitikties skyriaus vadovė, UAB „Muita“

Redaktorės žodis

Sveiki,

į naujus metus žengiame su temomis, kurios neišvengiamai taps vis aktualesnės kiekvienam muitinės atitikties ekosistemos (ar kaip kitaip pavadinsime sistemą, kurioje kartu veikiame) nariui - tvarumas, žaliasis kursas. Kaip konkrečiai tai įtakos su muitine susijusią veiklą? Kviečiame skaityti apie bankų vaidmenį tiekimo grandinės tvarumo transformacijoje ir Europos žaliąjį kursą. Pastarąja tema skaitytas pranešimas ir 7-oje Muitinės praktikų konferencijoje, pateikiame konferencijos apžvalgą.

Dar viena tema, kurios svarba ateityje augs – ES muitinės vienas langelis. Apžvelgiame koncepciją, planus, praktinį įgyvendinimą, aktualų reglamentą ir susijusius aktualius Sąjungos muitinės kodekso pakeitimus.

Kaip visuomet, daug dėmesio skiriame teismų praktikai, kuri atskleidžia verslo rizikas ir padeda mokintis iš kitų sėkmių ar nesėkmių. Vienas kebliausių šiai dienai klausimų – dvejopo naudojimo prekės, jų klasifikavimas, paskirties įrodinėjimas, atsakomybė už pažeidimus. Temą nagrinėja dr. Gediminas Valantiejus. Vienas įdomiausių (ir nemažiau keblus) klausimų, bent jau besidomintiems muitinio įvertinimo tema – Hamamatsu bylos baigtis Vokietijos teismuose. Teismo sprendimo svarbesnius aspektus apžvelgia Jovita Mikšienė. Apie naudojimosi tarifinėmis kvotomis riziką rašo Jurgita Stanienė, apžvelgdama aktualų Vilniaus apygardos teismo sprendimą.

Taip pat atkreipiame dėmesį į Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimus, atliktus gruodį, pavyzdžiui, įtrauktas naujas su prekių lengvatine kilme susijęs straipsnis. Rasite ir daugiau aktualios informacijos.

Įdomaus ir naudingo skaitymo!
Enrika Naujokė

ES aktualijos: gruodis 2022

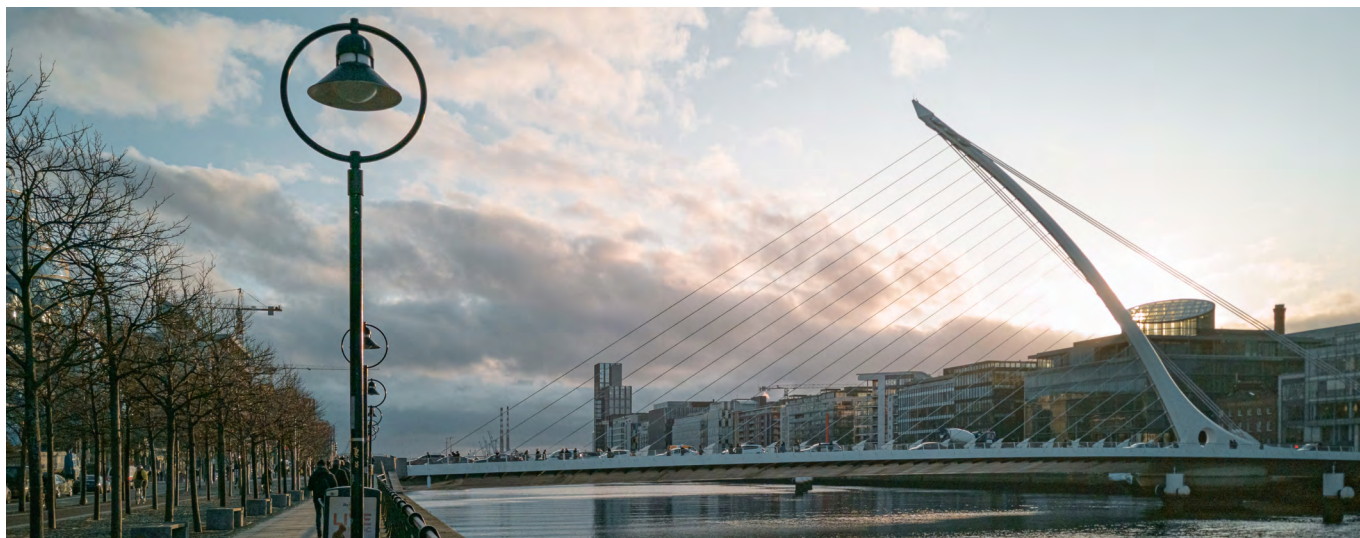

Photo by Gabriel Ramos on Unsplash, bridge in Dublin

Apžvalga su muitinės sritimi susijusių teisės aktų ir pranešimų, paskelbtų ES oficialiajame leidinyje, taip pat informacijos, kurią skelbia Europos Komisija, ES šalių muitinės, Pasaulio muitinių organizacija ir Pasaulio prekybos organizacija. Atnaujinama kas savaitę!

52 SAVAITĖ

Naujiuosius trumpai: reglamento, kuriuo sustabdomas Bendrojo muitų tarifo muitų taikymas tam tikriems produktams, pakeitimai; ES kombinuotosios nomenklatūros (KN) paaiškinimų pakeitimai; paskelbtos KN kodų 2022-2023 m. koreliacijos lentelės; reglamento dėl pranešimų apie gabenamas akcizais apmokestinamas prekes, kurioms taikomas akcizų mokėjimo laikino atidėjimo režimas, pakeitimai; Europos Parlamento rezoliucija dėl naujos prekybos priemonės, kuria siekiama uždrausti produktus, pagamintus naudojant priverstinį darbą.

2022.12.30 OL C 497 [Europos Sąjungos kombinuotosios nomenklatūros](#) paaiškinimų pakeitimai, susiję su KN subpozicijomis „2621 10 00 Pelenai ir liekanos, susidariusios deginant buitines atliekas“ ir „6806 20 90 Kitos“

[Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.](#)

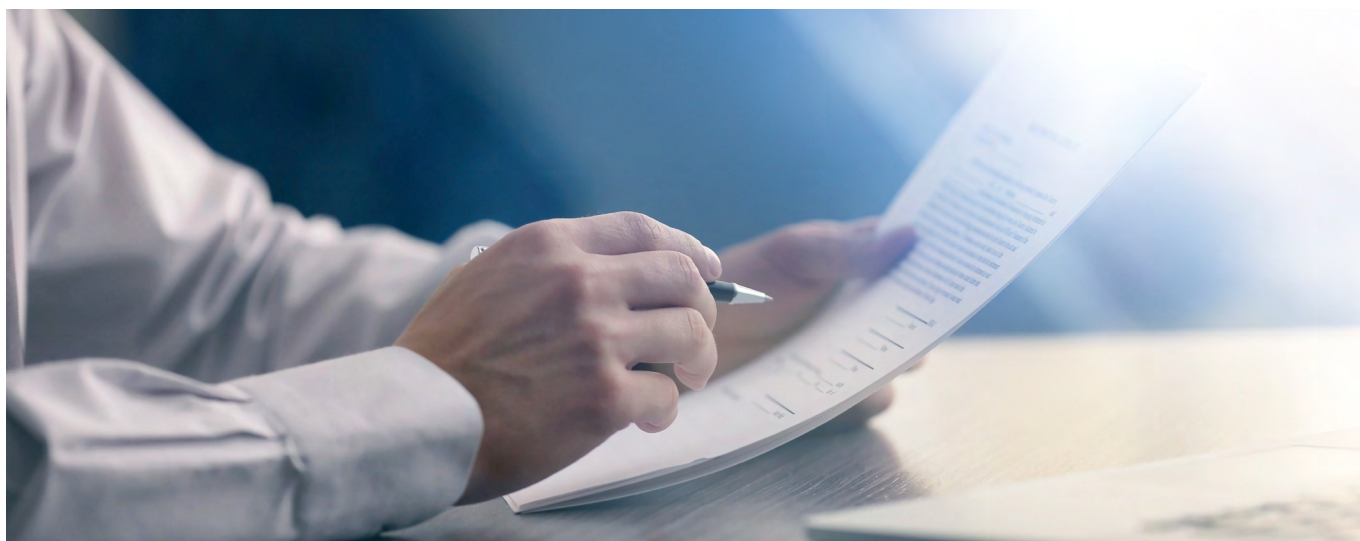

"Muitų teisė praktikams"
prenumeratoriams -
atvira prieiga prie visų straipsnių
www.customsclearance.net
platformoje!

Prenumerata

Daugiau informacijos: <https://www.customsclearance.net/lt/subscriptions>

Teisinės aktualijos: gruodis 2022

Adobe Stock

Apžvelgiame [teisės akty registre](#) skelbiamus teisės akty pakeitimus, kai kuriuos teismų sprendimus ir [LR muitinės svetainėje](#) skelbiamas aktualijas ir įvykius. Informaciją atnaujiname kiekvieną savaitę!

Aktualijos 52 savaitę (gruodžio 26 - sausio 1 d.): teismo sprendimas administracinių teisės pažeidimų byloje dėl prekių, kurių importas draudžiamas, deklaravimo neteisingu prekės kodu; patvirtintas Fizinių asmenų gaunamų smulkių prekių siuntų deklaravimo naudojantis išmaniosios Muitinės deklaracijų apdorojimo sistemos portalu tvarkos aprašas; patvirtintos Pašto siuntų

[Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.](#)

Artėjantys mokymai

2023.01.26
internetu
1,5 val. | 75 Eur

Prekių tarifinio klasifikavimo aktualijos. Sankcijos Rusijai ir Baltarusijai

Ingrida Sakalienė, kuri yra sukaupusi daugiametę patirtį tarifinio klasifikavimo srityje dirbdama muitinėje, priimdama privalomosios tarifinės informacijos sprendimus.

Seminaro metu sužinosite kaip užtikrintai parinkti prekių kodą, nuo kurio teisingumo priklauso importo mokesčiai, taikomi prekių judėjimo apribojimai ir draudimai.

Tel. +370 664 26393
El. p. mokymai@muita.lt

Daugiau
informacijos

www.muita.lt/lt/p/mokymai

Muitinės atitikties ekosistema: bendradarbiavimas, žinios, kokybė

Muitinės praktikų asociacijos nuotrauka

Spartūs pokyčiai – geopolitiniai, technologiniai, klimato, ekonominiai, teisiniai ir kt. – kelia daug iššūkių muitinės atitikties ekosistemai. Kaip juos sėkmingai spręsti? Kaip ne tik spręsti, bet ir patiems drąsiai formuoti ateitį tokią, kokios norime? Kokių žinių ir kompetencijų tam reikia? Kas turi keistis? Š. m. gruodžio 8 d. Vilniuje vyko 7-oji Muitinės praktikų konferencija, kurioje skaityti pranešimai aktualiomis temomis ir kelti minėti klausimai. Pateikiame trumpą pranešimų apžvalgą.

Rytoj – sudėtingesnė deklaracija su daugiau duomenų *Enrika Naujokė, Muitinės praktikų asociacijos direktorė*

Atidarant konferenciją, pranešėja sakė, kad, jei vyktų metų klausimo rinkimai, balsuotų už šį: „Ar ateityje nebeliks muitinės deklaracijos ir, atitinkamai, muitinės tarpininko profesijos?“. Iš ties, muitinių procesai sparčiai keliasi į elektroninę erdvę. Muitinės siekia gauti duomenis iš visos tiekimo grandinės. Galbūt šie duomenys ateityje automatiškai taps muitinės deklaracija ar bus naudojami vietoje jos?

Pranešėja pažymėjo, kad taip nebus. Muitinės duomenis siekia rinkti patikrinimui, kad jie sutaptų visoje tiekimo grandinėje. Tai reiškia augančius reikalavimus duomenų kokybei. Be to, žinant, kad muitinės nurodomų užpildyti duomenų elementų skaičius auga, suprantame, kad rytoj deklaracija bus sudėtingesnė, su daugiau duomenų. Tad duomenų kokybė ir žinios, reikalingos tai kokybei užtikrinti – strategiškai svarbios temos tarptautinėje prekyboje, kaip ir verslo, muitinės ir kitų institucijų bendradarbiavimas keičiantis žiniomis ir patirtimi, ieškant geriausių sprendimų.

Mūsų siekis: patenkintas klientas *Dr. Martynas Endrijaitis, VMI viršininko pavaduotojas*

Pranešėjas pristatė 2021-2022 metais VMI klientų aptarnavimo srityje įvykusius pokyčius: išplėstas teikiamų paslaugų spektras telefonu, paleistas automatinis skambintuvas, klientų apklausa apie pokalbio kokybę, įdiegta išankstinio vizito į padalinį rezervacijos sistema ir kita. Paslaugų teikimas telefonu atskleidė ir parodė klientų aptarnavimo privalumus: paprasčiau ir greičiau, efektyviau aptarnaujami klientai bei didesnis jų pasitenkinimas.

Atitikties užtikrinimo srityje VMI yra nusimačiusi strategiją - kuo daugiau prievolių formuoti pagal VMI turimus duomenis ir kuo mažiau trukdyti klientus, automatizuoti procesus, kuriant deklaracijų vertinimo procesą, kad deklaracijos priėmimo metu klientai būtų iš karto informuojami apie trūkumus. Kalbant apie verslą, pranešėjas pažymėjo, kad 2023 m. VMI planuoja administracinę našą verslui sumažinti nepriemokų administravimo procese ir sudarant mokesťines paskolų sutartis (nuo atitinkamos sumos nereikia ar reikia mažiau dokumentų). Taip pat atkreipė dėmesį, kad VMI įgyvendinant savo ilgalaikę strategiją sukūrė VMI kliento profilį, skirtą įmonės savikontrolei <https://finpass.eu/>. VMI

kliento profilis ateityje galėtų būti kaip reputacijos vertinimas mokestine prasme.

Tarp VMI strateginių tikslų – ir toliau mažinti kontrolės veiksmus, gerinti klientų aptarnavimą. VMI ateities vizija – būti ne kontrolės institucija, o konsultantais ir padėjėjais verslui ir tik išskirtiniais, nesažiningais atvejais taikyti kontrolės veiksmus.

Muitinės ir verslo bendradarbiavimas – ar išpildome vieni kitų lūkesčius?

Arūnas Bertašius, Lietuvos nacionalinės ekspeditorių ir logistų asociacijos „Lineka“ viceprezidentas, Muitinės konsultacinio komiteto koordinatorius

Pranešėjas pabrėžė, kad santykių tarp muitinės ir deklaranto visų pirma būtina keisti požiūrį. Bendravimas ir bendradarbiavimas turi vykti tarp valstybinės institucijos ir įmonės, o ne tarp pareigūno ir deklaranto. Kita verslui aktuali tema - deklarantui taikoma asmeninė atsakomybė pagal Administracinių nusižengimų kodeksą dažnu atveju yra per griežta ir neatitinka nuobaudų tikslų. Išsakyta nuomonė, kad samdomas darbuotojas neturėtų būti taip griežtai baudžiamas už nusižengimus. Pažymėta, kad už padarytus nusikaltimus, nusižengimus ekonomikai, verslo tvarkai turi būti baudžiama, tačiau deklarantų padarytų klaidų nereikėtų vertinti taip griežtai.

Kalbant apie verslo ir muitinės bendradarbiavimą akcentuota, kad darbo grupėse muitinės klausimais turėtų dalyvauti daleguoti asociacijų nariai. Siekiant gerinti situaciją svarbu kelti ir spręsti aktualius klausimus, kurie iš esmės keistų padėtį.

Verslo sąlygų gerinimas. Kaip vertina pasiekimus verslas?

Lina Petronienė, UAB „Bunasta“ Europos muitinės paslaugų departamento vadovė

Pranešėja pasidalino patirtimi vykdant tranzito procedūras skirtingose ES šalyse, apžvelgė panašumus ir skirtumus. Pagal teisės aktų nuostatas, paruošta tranzito deklaracija su LRN numeriu turėtų būti matoma NCTS (NKTS) 14 dienų. Praktika rodo, kad Lietuvos ir Lenkijos pasienyje, muitinė nemato LRN numerio, nes deklaracija „nepateikta“ ir tenka dar kartą daryti deklaraciją ir iš naujo siųsti į sistemą muitinei.

Susiduriama su problema, kai turint Lietuvoje registruotą bendrąją tranzito garantiją, atvykus į paskirties įstaigą Vokietijoje ir užbaigus tranzito procedūrą, garantija nėra „atlaisvinta“. Pareigūnai nesilaiko procedūrų eiliškumo: pirmiausia „atlaisvinti“ garantiją, po to užbaigti tranzito procedūrą. Tai verslui didelė problema, užblokuojama apie 30 % bendrosios garantijos sumos.

AEO privalumai. AEO sertifikato nurodymas tranzito deklaracijos 44 langelyje Lenkijoje ir kitose šalyse suteikia pirmumą siuntų tikrinime. Lietuvos pasienyje transporto priemonė buvo sulaikyta 5 val., anuliavus deklaraciją ir pateikus naują, krovinys buvo nukreiptas fizinei kontrolei. Pranešėja iškėlė retorinį klausimą – AEO sertifikato turėjimas yra privalumas ar bausmė?

Teisėkūros inercija. Ar turime receptų ją įveikti?

Saulius Kolyta, Vyriausybės Strateginės Analizės Centro (STRATA) vyriausiasis politikos analitikas

Pranešėjas pažymėjo, kad tradiciškai Lietuvoje teisėkūros procesą koordinuoja Teisingumo ministerija, tačiau kalbant apie geresnį reglamentavimą, pranešėjo požiūriu, o ir kaip supranta kitos valstybės, Lietuva šiandien neturi atsakingos/ koordinuojančios institucijos, nes neturi ir pačios geresnio reglamentavimo politikos. Teisėkūros planavimas vyksta pakankamai stichiškai, ne visada pagrįstais įrodymais. Teisėkūros pagrindų įstatyme pateikiama teisės akto priėmimo koncepcija primityvi „linijinė“: pradžia - projekto rengimas, pabaiga – teisės akto pasirašymas, paskelbimas ir viskas. Šiame procese nėra *ex-ante* poveikio vertinimo, *ex-post* poveikio vertinimo, nėra konsultacijų su interesų grupėmis. Pasaulyje teisėkūros procesas yra ciklinis – tai nuolatinis viešosios politikos tobulinimas.

Pranešėjas teigiamai vertina tai, kad nuo 2021 m. atsirado galimybė įrašyti įstatymuose peržiūros terminą. Tai reiškia, kad po kelių (2, 3 ar 5) metų įstatymas bus peržiūrėtas.

Pabaigai, į klausimą, ar turime receptų įveikti teisėkūros inerciją, pranešėjas atsakė, kad turime pasinaudoti ir perimti geriausią ES valstybių, EBPO narių praktiką. O tam reikia tik pasiryžimo ir noro kažką padaryti, pakeisti šioje srityje.

Privalomoji įvertinimo informacija - naujas įrankis verslui bei muitinei

Virginija Guobytė, Muitinės departamento Muitinio įvertinimo skyriaus vedėja

Pranešėja pristatė naują muitinės dokumentą – privalomąją įvertinimo informaciją (PVI), kuris palengvins verslui darbą vykdant importo muitinės procedūras ir leis nepasiklysti muitinio įvertinimo „džiunglėse“. Pranešėja pažymėjo, kad tai geras verslo sąlygų palengvinimo pavyzdys.

Pranešimo pradžioje aptarta prekių „galutinės“ muitinės vertės samprata bei aplinkybės, kada prekių muitinė vertė „baigta nustatyti“, kuri ypač svarbi importuotojams. Pažymėta, kad po muitinio įforminimo atliekami mokėjimai yra sandorio (muitinės vertės) dalis. Tačiau ne visada. Todėl ypatingai aktuali yra muitinės tarpininkų pagalba importuotojams, konsultuojant prekių muitinio įvertinimo klausimais.

Kokią naudą ir privalumus PVI suteiks verslui? Dokumentas bus naudingas ilgalaikių kontraktų atveju: įgalins iš anksto pripažinti prekės muitinę vertę (muitinės sprendimo forma); suvienodins konkurencines sąlygas - dokumentas išduotas vienoje šalyje bus pripažįstamas visoje ES ir t.t.

Aktuali teismų praktika muitinės bylose

Andrius Venius, Mokestinių ginčių komisijos narys

Pranešėjas, pratęsdamas prekių muitinio įvertinimo temą, pažymėjo, kad teismų bylos patvirtina jog daug klausimų būtų išvengta, jeigu tokius sprendimus (PVI) turėtų įmonės, kurios importuoja didelius kiekius prekių.

Pranešėjas pristatė ginčų sprendimų muitinės bylose statistiką apie Mokestinės ginčių komisijos (MGK) gaunamus skundus ir jų nagrinėjimą:

- 7 iš 10 muitinės bylose skundai teikiami per MGK;
- 4 iš 10 muitinės sprendimų MGK pakeičia;
- 5 iš 10 MGK sprendimų apskundžiama teismams;
- apie 80 % sprendimų teismai patvirtina.

Aptartos dvi muitinio įvertinimo bylos, kurios nuėjo ilgą kelią iki Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT), kol sulaukė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) sprendimo. Pirmu atveju, UAB „Baltic Master“ byloje, sprendimas priimtas muitinės naudai, kitu atveju sprendimas priimtas importuotojo (UAB „Lifosa“) naudai. Apibendrinant, išsakyti patarimai ko galima visiems pasimokyti:

- neišsamus prekės aprašymas importo deklaracijoje ir dokumentuose gali lemti didesnius importo mokesčius;
- aktyviai bendradarbiauti su muitine, kai abejojama sandorio verte;
- ginčiuose dėl muitinės vertės prisiminti gero administravimo principą;
- nemotyvuotas atsisakymas kreiptis į ESTT pažeidžia importuotojo teisę į teisingą bylos nagrinėjimą.

Susipažinti plačiau su šiomis bylomis galima „Muitų teisė praktikams“ publikuotuose Monikos Bielskienė straipsniuose [„Lietuviška byla ESTT: DAF sandorio kaina ir ją viršijančios faktinės transportavimo išlaidos“](#) ir [„Lietuviška „Baltic Master“ byla Teisingumo teisme: dar kartą apie susijusius asmenis ir PREMI duomenų naudojimą“](#).

Europos Žalioji kursas: iššūkiai ir galimybės

Dr. Erika Besusparienė ir Dr. Milita Vienažindienė, Vytauto Didžiojo Universiteto docentės

Pristatytas ES Žalioji kursas - politikos iniciatyvų rinkinys, kuriuo siekiama transformuoti ES ekonomiką ir padėti ES vykdyti žaliąją pertvarką, o galutinis tikslas – iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą. Pabrėžta, kad Žaliojo kurso iniciatyva apima klimato, aplinkos, energetikos, transporto, pramonės, žemės ūkio ir tvaraus finansavimo sritis, ir visos šios sritys yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Žaliojo kurso rinkinyje yra daug priemonių, kelios jų buvo pristatytos.

Nauja. Muitinės atsakomybėje atsiranda CO2 mokestis, vadinamas Pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas (PADKM). Naujasis PADKM yra ES žaliojo kurso paketo dalis tam tikram importui iš trečiųjų šalių. Jo tikslas suvienodinti CO2 mokestį tarp vietinių ir importuotų prekių, apribojant CO2 nutekėjimą. Tai yra fiskalinė priemonė, kaip trečiasis šalis priversti gaminti tvariau, nes kitaip ES įmonės nepirks brangesnių prekių. Planuojama, kad PADKM bus pradėtas taikyti nuo 2023 m. ir 2026 m. bus visiškai įdiegtas.

Plačiau skaitykite pranešėjų parengtame straipsnyje [„Europos žalioji kursas: iššūkiai ir galimybės verslui bendradarbiaujančiam su muitine“](#), publikuotame "Muitų teisė praktikams".

Prekių tarifinio klasifikavimo aktualijos

Jurgita Staniienė, UAB „Muita“ Muitų atitikties skyriaus vadovė

Pranešimo pradžioje aptarta, koks vaidmuo žiedinės ekonomikos grandinėje tenka muitinei ir tame tarpe prekių tarifiniam klasifikavimui. Pasaulio muitinių organizacija (PMO) diskutuoja kaip prekių klasifikavimas ir naujų kodų

nustatymas gali padėti įgyvendinti žiedinės ekonomikos tikslus bei siekius sumažinti atliekų kiekį. Muitinė, atsiliepiant į šiandienos pasaulio ekonomikos aktualijas, pasirinko „žaliosios muitinės“ kryptį ir nusimatė tikslą, kad 2027-ųjų metų suderintos sistemos leidimas taptų ekologiškesnis.

Iššūkiai muitinei:

- naujas teisinis reglamentavimas, teisinė bazė pritaikyta atskiriems žiedinės ekonomikos modeliams, numatytos priežiūros ir kontrolės priemonės;
- tarptautiniai standartai, aiškūs apibrėžimai ir klasifikacijos įvairiose jurisdikcijose;
- nauji tarifinio klasifikavimo kodai, pritaikyti prekių skirtingiems gyvavimo periodams;
- palankūs tarifai arba prekių neapmokestinimas žiedinės ekonomikos ir „žaliosios muitinės“ tikslais.

Pranešėja taip pat supažindino su prekių klasifikavimo ir muitų tarifų pasikeitimais, galiojančiais nuo š. m. sausio 1 d. Pabrėžė, kad tarifinio prekių klasifikavimo srityje nuolat kinta pačios nomenklatūros bei klasifikavimo teisinis interpretavimas, tad prekių klasifikavimas yra iššūkis net ir specialistams. Apibendrinant konstatuota, kad norint pasiekti pažangą bet kurioje srityje, tiek einant žiedinės ekonomikos link, tiek siekiant pasirinko „žaliosios muitinės“ tikslo, tiek norit verslui laikytis muitinės atitikties reikalavimų, reikalingi pokyčiai verslo ir muitinės bendradarbiavimo srityje.

Bendrakūrybos sesija: muitinės atitikties sistemos pokyčio galimybės

7-toji Muitinės praktikų konferencija baigėsi neįprasta sesija. Cituojame sistemos atstovo ir šios dalies moderatoriaus Jono Sakalausko, advokatų kontoros „Averus“ partnerio, išsakytas mintis.

„Ši konferencija buvo kiek kitokia. Su dalyviais turėjome naują patirtį: transformacinį žvilgsnį į muitinės ekosistemą, jos ydas ir jų ištakas, kurių gvildenimą fasilitavo Lina Šleinotaitė-Kalėdė, sistemų pokyčių fasilitatorė.

Tai buvo bendrakūrybos sesija, kurioje patys konferencijos dalyviai - muitinės atitikties sistemos atstovai iš verslo ir institucijų, dalinosi savo matymu. Buvo kalbama apie nemalonias patirtis, nuoskaudas, galios-baimės santykį, apie laukiamus pokyčius muitinės, kaip organizacijos veikloje, kurie niekaip neateina. Mano akimis paaiškėjo įdomus dalykas. Tos pačios ekosistemos dalyviai - muitinė ir verslas - save įsivaizduoja kaip esančius priešpriešoje. Pirmieji, verslo akimis žiūrint, neretai veikia kaip prievaizdas, yra sustabarę, žiūri į verslą kaip į pažeidėjus, kuriuos reikia spausti ir bausti. Tuo tarpu iš kitos muitinės sistemos dalies paaiškėjo kitas kampas - į specialistus neretai trūksta žmogiško požiūrio, sistemoje stinga įvertinimo, gero grįžtamojo ryšio, deramo atlygio ir veiklos sąlygų.

Kokią išvadą darau? Kai nepatenkinti sistemos dalyvių (institucijų) pamatiniai poreikiai, neužtikrinamos sąlygos oriai vykdyti savo pareigas - sudėtinga tikėtis, kad tarnautojai darys kažką daugiau nei tik būtinosios funkcijos. Partneriškam ryšiui reikalingi ir vidiniai emociniai resursai. Tad pasirodo priešprieša nėra verslo ir muitinės tarpusavio santykių - ji, visų pirma, yra sisteminėse problemose, kurios turėtų būti sprendžiamos nuo viršaus. Deja, vadovybės atstovų šį kart konferencijoje kaip tik ir pasigedome. Sunku pasakyti, kas tai, sąmoningas ar nesąmoningas pasipriešinimas pokyčiams, bet nepakeitus požiūrio tikėtis pokyčio santykių su verslu bus sudėtinga.“

**MUITINĖS
PRAKTIKŲ
ASOCIACIJA**

Norite kurti, keistis ir keisti, kad muitinės formalumai būtų kuo sklandesnės tarptautinės prekybos dalimi? Kartu galime daugiau.

KVIEČIAME JŪSŲ ĮMONĘ TAPTI NARIU!

www.lcpa.lt

Karolina Semionovaitė
Tvarumo vadovė
Swedbank Lietuvoje

APŽVALGOS IR KOMENTARAI

Bankų vaidmuo tiekimo grandinės tvarumo transformacijoje

„Didėjant tvarumo svarbai, smarkiai išauga ir poreikis gerai suprasti visą savo tiekimo grandinę. Įmonės tvarumas vertinamas atsižvelgiant ir į visą jos tiekimo grandinę, todėl labai svarbu pasirinkti atsakingus ir tvarius tiekėjus bei partnerius. Vertinkite juos kaip savo įmonės tęsinį. Jūsų įsigyjamų žaliavų, produktų ar paslaugų ekologinis pėdsakas tampa jūsų įmonės ekologinio pėdsako dalimi.“ - sako Karolina Semionovaitė, Swedbank Lietuvoje Tvarumo vadovė, maloniai sutikusi atsakyti į klausimus, susijusius su bankų vaidmeniu tvarumo transformacijoje.

Koks bankų vaidmuo tvarumo transformacijoje?

ES Žaliojo kurso kontekste Finansų sektoriui patikėtas unikalus vaidmuo. Tvarių finansų mechanizmas numato, kad pasitelkdami finansavimo sprendimus bankai turi įgalinti ir paskatinti tvarumo pokyčius rinkoje. Tai vyksta keliais etapais. Pirmiausiai – tvarumo rizikų vertinimas tampa svarbia kreditavimo procesų dalimi. Prieš suteikiant finansavimą, įmonė ir finansuojamas projektas yra vertinami ir per tvarumo perspektyvą. Iš to seka, kad kapitalo prieinamumas pradeda priklausyti nuo tvarumo rodiklių.

Be to, bankai pradeda matuoti netiesioginį savo poveikį aplinkai – CO2 emisijas, susidarančias finansavimo ir investavimo portfeliuose. Lyderiaujantys pasaulio bankai, tarp jų ir „Swedbank“, jau yra prisiėmę įsipareigojimą iki 2050 metų savo veiklos emisijas sumažinti iki nulio. Šiam tikslui pasiekti yra iškeliami ir tarpiniai tikslai. Vadinasi, interesas dirbti su tvaresniais verslais tik augs, nes nuo klientų tvarumo pradeda priklausyti ir banko tvarumo rodikliai. Na o tam, kad paskatintu klientus imtis tvarumo pokyčių, bankai siūlo ir žaliuosius finansavimo produktus.

Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.

CustomsClear

Video kursai 1,5 val. 249.99 €

Prekių išvežimas iš Sąjungos muitų teritorijos

Sužinoti daugiau

Daugiau informacijos: <https://www.customsclearance.net/lt/courses/prekiu-isvezimas-is-sajungos-muitu-teritorijos-1>

Dr. Erika Besusparienė

Docentė, Vytauto Didžiojo Universitetas

Dr. Milita Vienažindienė

Docentė, Vytauto Didžiojo Universitetas

Europos žaliasis kursas: iššūkliai ir galimybės verslui bendradarbiaujančiam su muitine

**Pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmas; žaliojo
transporto kaštų įtaka prekių vertei**

2019 metų pabaigoje pristatytas Europos žaliasis kursas iškėlė naujų iššūkių įvairioms verslo įmonėms, tačiau tuo pačiu atvėrė ir naujas galimybes. Ne išimtis ir verslas, kuris bendradarbiauja su muitine, toks kaip muitinės tarpininkai, logistikos įmonės, įmonės eksportuojančios ar importuojančios prekes.

Europos žaliasis kursas, tai veiksmų planas, kuriuo siekiama kolektyviai pertvarkyti ES ekonomiką ir visuomenę, kad jos siektų didesnio tvarumo. ES ekonomikos pertvarkymas siekiant tvarios ateities apima ambicingus tikslus – iki 2030 m. sumažinti ES išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį 55 proc. (palyginti su 1990 m.), bei 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Šiems tikslams pasiekti numatytas veiksmų planas apimantis įvairius veiksmus. Pagrindiniai veiksmai, kurie turės reikšmingos įtakos verslui bendradarbiaujančiam su muitine gali būti išskirti šie (Komisijos komunikatas, 2019):

- Pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmo taikymas atrinktuose sektoriuose;
- Žiedinės ekonomikos veiksmų planas, įskaitant tvarių produktų iniciatyvą, ir ypač daug dėmesio skiriama sektoriams, kaip antai tekstilės, statybų, elektros ir plastikų;
- Teisės aktų dėl atliekų tvarkymo reformų pasiūlymai;

[Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.](#)

CustomsClear

Video kursai 4 vol. 349.99 €

Prekių kilmė

Sužinoti daugiau

Daugiau informacijos: <https://www.customsclearance.net/lt/courses/prekiu-kilme>

Jovita Mikšienė
Muitų teisės specialistė

APŽVALGOS IR KOMENTARAI

Prekių muitinės vertės tikslinimas: teismų išaiškinimai Hamamatsu byloje

Vokietijos federalinis mokesčių teismas priėmė sprendimą byloje, kurioje buvo kreiptasi dėl išaiškinimų į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ESTT). Pagrindinis klausimas, užduotas ESTT: ar sandorio vertė gali būti pagrįsta pradine sumokėta kaina, jei vėliau bus taikomas fiksuoto dydžio koregavimas, apskaičiuojamas taikant proporcinį padalijimo mechanizmą, neatsižvelgiant į tai, kad metų pabaigoje koregavimo atveju bus grąžinami ar papildomai sumokami importo muitai? ESTT priėmė stulbinantį, nors ir nevisiškai aiškų, sprendimą byloje, kad nustatant prekių muitinę vertę neatsižvelgiama į sandorio kainodaros koregavimus (didinant ar mažinant) atgaline data. Apžvelgiame bylą ir svarbiausius Vokietijos teismo priimto sprendimo akcentus.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) 2017 m. gruodžio 20 d. priėmė labai prieštaringai vertinamą ir daug diskusijų sukėlusį sprendimą byloje Hamamatsu Photonics Deutschland GmbH (C529/16).

Faktinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

Hamamatsu - Vokietijoje įsikūrusi bendrovė - priklauso visame pasaulyje veikiančiai bendrovių grupei; jų patronuojančioji bendrovė Hamamatsu Photonics yra įsikūrusi Japonijoje.

Bendrovė įsigijo importuotų prekių iš savo patronuojančiosios bendrovės; pastaroji, pagal išankstinį sandorių kainodaros susitarimą už šias prekes išrašytoje saskaitoje faktūroje nurodė grupės viduje taikomas kainas.

[Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.](#)

Video kursai

6,5 val.

489 €

Administracinė atsakomybė už muitų teisės aktų pažeidimus

Sužinoti daugiau

Daugiau informacijos: <https://www.customsclearance.net/en/learning-paths/administracine-atsakomybe-uz-muitu-teises-aktu-pazeidimus-2>

Enrika Naujokė
Redaktorė
„Muitų teisė praktikams“

APŽVALGOS IR KOMENTARAI

ES muitinės vienas langelis: naujas reglamentas ir kas laukia ateityje?

Nauju reglamentu nustatoma ES muitinės vieno langelio aplinka (SWE-C) ir iš dalies keičiamas Sąjungos muitinės kodeksas (SMK). Vienas iš SWE-C tikslų – sudaryti galimybes šalių eksportuotojų ir importuotojų administracijoms, taip pat muitinėms ir ekonominių operacijų vykdytojams nuolat vykdyti tarpusavio duomenų mainus, leidžiančius pakartotinai panaudoti į sistemą jau įvestus duomenis. Ką tai reiškia verslui? Kas jau yra įgyvendinta praktikoje? Kas laukia ateityje? Kokie yra SMK pakeitimai?

Šiame straipsnyje apžvelgiame [Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą \(ES\) 2022/2399](#) kuriuo sukuriama Europos Sąjungos muitinės vieno langelio aplinka ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 952/2013 (Sąjungos muitinės kodeksas). Tačiau pradėkime nuo bazinės informacijos.

Kas apskritai vadinama “vienu langeliu“ (VL)?

Plačiausiai priimtas VL apibrėžimas yra pateiktas JT EEK rekomendacijoje Nr. 33. Joje VL apibūdinamas kaip „priemonė, leidžianti prekyboje ir transporte dalyvaujančioms šalims pateikti standartizuotą informaciją ir dokumentus vienoje vietoje, kad būtų įvykdyti visi su importu, eksportu ir tranzitu susiję reguliavimo reikalavimai“. Be to, „jei informacija yra elektroninė, atskiri duomenų elementai turėtų būti pateikti tik vieną kartą“. [1]

Kas jau yra atlikta praktikoje?

ES valstybės parė, kiekviena savo tempu, kuria nacionalinius VL, kurie tampa ES SWE-C dalimis. Pavyzdžiui, Airijos

[Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.](#)

MCMXXII
VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS

SMK

MUITINĖS
PRAKTIKŲ
ASOCIACIJA

Nuotoliniai MUITINĖS TARPININKO KURSAI

Geriausias laikas pradėti

dabar!

Daugiau informacijos: <https://www.customsclearance.net/lt/learning-paths/atstovo-muitineje-kursai>

Enrika Naujokė
Redaktorė
„Muitų teisė praktikams“

APŽVALGOS IR KOMENTARAI

Administracinių nusižengimų aktualijos

Gruodžio pabaigoje buvo atlikta nemažai Administracinių nusižengimų kodekso (ANK) pakeitimų, aktualių dirbantiems muitinės srityje. Vienas reikšmingiausių – į pažeidimų sąrašą įtraukti su prekių lengvatine kilmę susiję pažeidimai. Apžvelgiame šį ir kitus pakeitimus, juos pakomentuodami ir pateikdami praktinius pavyzdžius tiek verslo (pvz., dėl krovinių konfiskavimo), tiek fizinių asmenų (kurie asmeniškai baudžiami pagal ANK) rizikų įsivertinimui.

Lengvatinė prekių kilmė

ANK įtrauktas naujas straipsnis 217-2 „Lengvatinę prekių kilmę reglamentuojančiuose susitarimuose nustatytų pareigų ir reikalavimų nevykdymas“. Jame nurodyta, kad:

„1. Netikslios ir (ar) neišsamios informacijos pateikimas lengvatinės prekių kilmės įrodymo dokumentuose, reikalavimų saugoti lengvatinės prekių kilmės įrodymo dokumentus nesilaikymas ar kitų pareigų ir reikalavimų, nustatytų lengvatinę prekių kilmę reglamentuojančiuose susitarimuose, kuriuos Europos Sąjunga sudarė su tam tikromis Europos Sąjungos muitų teritorijai nepriklausančiomis šalimis ar teritorijomis arba su tokių šalių ar teritorijų grupėmis, ir su šių susitarimų įgyvendinimu susijusiuose teisės aktuose, nevykdymas užtraukia baudą nuo 40 iki 100 Eur.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą nuo 100

Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.

Seminaras

2 val.

199.00 €

Dvejos paskirties prekių eksporto draudimai ir sankcijų taikymo ypatumai

Rolandas Jurgaitis, muitinės procedūrų patarėjas

Sužinoti daugiau

Daugiau informacijos: <https://www.customsclearance.net/en/courses/dvejos-paskirties-prekiu-eksporto-draudimai-ir-sankciju-taikymo-ypatumai>

Dr. Gediminas Valantiejus
Advokatas
Advokato kontora GVLEX

TEISMŲ PRAKTIKA

Dvejopa prekių paskirtis tarptautinėje prekyboje: Lietuvos teismų praktikos vertinimai bylose dėl teisinės atsakomybės

Straipsnyje apžvelgiame pastarųjų metų Lietuvos teismų praktiką teisinės (administracinės) atsakomybės bylose, susijusią su dvejos paskirties prekėmis ir kitomis strateginėmis prekėmis (karine įranga) bei jų gabenimo tvarkos pažeidimais ir joje pateikiamus esminius išaiškinimus bei problemines praktikos sritis. Nors ilgą laiką buvo pastebima, jog teismų praktika šioje srityje Lietuvoje nėra gausi, tačiau būtent pastaruoju metu jos pavyzdžių ir su jais susijusių straipsnyje pristatomų praktinių atsakomybės taikymo iššūkių, kuriuos turėtų žinoti tarptautinės prekybos verslas, vis labiau daugėja. Skelbiamas straipsnis yra atviros prieigos straipsnis, pirmiau publikuotas Interneto portale „Teisė.Pro“, „Komentarų“ skiltyje, kurioje taip pat galite susipažinti su jo elektronine vieša versija.

Dvejos paskirties ir kitų strateginių prekių tarptautinė prekyba bei teisinė atsakomybė už jos reikalavimų nesilaikymą

Pasaulyje bei Europos regione besikeičianti geopolitinė situacija, susijusi su gausia tarptautinių sankcijų taikymo praktika Europos Sąjungoje (ES), tame tarpe ir šiais – 2022 m. – išplėsta reaguojant į Rusijos Federacijos agresiją Ukrainos Respublikoje, vis labiau plečiami netarifiniai tarptautinės prekybos reikalavimai ir apribojimai taikomi ES sąlygoja tai, jog prekių, esančių tarptautinės prekybos objektu, eksportas, importas ar net tranzitas yra griežčiau kontroliuojamas. Vykdamas ES bendrosios prekybos ir muitų politikos nuostatas pagrindinė atsakomybė už šių reikalavimų vykdymą tenka nacionalinėms institucijoms, visų pirma, muitinės įstaigoms, kurios turi teisę taikyti ir teisinės atsakomybės priemones. Tai patvirtina ir aktuali teisinė praktika Lietuvos Respublikoje, pavyzdžiui, taikydama šiais, 2022 m., ES nustatytas sankcijas Rusijos Federacijai bei Baltarusijos Respublikai, Lietuvos muitinė itin sugriežtino atitinkamų ribojamų prekių (t. y. visų pirma strateginių ir dvejos paskirties prekių) eksporto kontrolę [1]; [2].

Primintina, jog dar 1995 m. Lietuvos Respublikoje buvo priimtas Lietuvos Respublikos strateginių prekių ir technologijų importo, tranzito ir eksporto kontrolės įstatymas, kuris nustatė, jog norint eksportuoti, importuoti ar gabenti tranzitu per Lietuvos Respubliką strategines prekes, t. y. dvejos paskirties (ne tik civilinės, bet ir karinės paskirties) prekes ir technologijas, taip pat karinę įrangą ir technologijas, turi būti įgytos atitinkamos formos licencijos. Tikslius reikalavimus ir požymius pagal kuriuos prekės tarptautinės prekybos reguliavimo tikslu priskiriamos prie dvejos paskirties prekių šiuo metu nustato ES Reglamentas Nr. 2021/821 [3], taip pat ES Bendrasis karinės įrangos sąrašas [4] ir jo pagrindu papildomai Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro tvirtinamas nacionalinis Karinės įrangos sąrašas [5]. Minėtas prekes (dvejos paskirties prekes bei karinę įrangą) paprastai draudžiama eksportuoti į valstybes, kurioms plačiai taikomos tarptautinės sankcijos, karinės įrangos tiekimo embargas, tai visų pirma, Rusijos Federacija, Baltarusijos Respublika, Irano Islamo Respublika ir kt. Tačiau tarp šių valstybių esama ir trečiųjų šalių, su kuriomis ES lygmeniu tarptautinė prekyba nėra griežtai reguliuojama, tačiau konkretūs apribojimai (pvz. susiję su karinės įrangos eksportu) vis tik yra taikomi, kaip, pavyzdžiui, Kinijos Liaudies Respublikos atžvilgiu [6]. Be to pagal ES Reglamento Nr. 2021/821 [3] nuostatas dvejos paskirties prekių eksportas į bet kokias trečiąsias valstybes paprastai yra siejamas su būtinybe gauti leidimą ar licenciją nacionalinėje kompetentingoje institucijoje (Lietuvos Respublikoje – Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje).

Photo by Specna Arms on Unsplash

Kartu akcentuotina, jog nors šiuo metu ES yra siekiama suvienodinti teisinę atsakomybę už tarptautinių sankcijų ir tarptautinės prekybos reikalavimų pažeidimus, tame tarpe ir tarptautinės prekybos dvejopos paskirties prekių kontekste, tačiau kol kas tai išlieka ES valstybių narių ir jų nacionalinių institucijų kompetencija. Atitinkamai, būtent Lietuvos Respublikos baudžiamasis ir administracinis kodeksai numato baudžiamąją ar administracinę atsakomybę asmenims už dvejopos paskirties prekių ir karinės įrangos neteisėtą gabenimą per Lietuvos Respublikos valstybės sieną. Praktikoje dažniausiai taikoma atsakomybės forma (ypač teisėto verslo atveju, kuomet prekės yra pateikiamos muitinės kontrolei, tačiau jų tiekimui nėra įgyta atitinkamų leidimų ir licencijų) yra administracinė atsakomybė, numatyta Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ir ANK) 213 straipsnyje („Prekių gabenimo tvarkos pažeidimas“) [7] bei sietina su tokiais sankcijomis kaip bauda ir galimas prekių konfiskavimas.

Papildydami kitų autorių jau nagrinėtus aspektus, susijusius su ankstesne teismų praktika šioje srityje [8], šiame straipsnyje toliau aptarsime probleminius atsakomybės taikymo aspektus, remdamiesi pastarųjų metų (2022 m.) aktualiais pavyzdžiais.

Prekių dvejopos bei karinės paskirties įrodinėjimas – ar būtinos specialios žinios?

Praktiniu aspektu pastebėtina, jog itin dažna teisinės atsakomybės už dvejopos bei karinės paskirties prekių gabenimo tvarkos pažeidimus (gabenant šias prekes be reikiamų leidimų, licencijų, pažeidžiant nustatytą tarptautinių sankcijų režimą) taikymo sąlyga yra paprasčiausias nežinomas ar tiesiog tinkamas neįvertinimas, koks yra tikrasis prekių pobūdis (prigimtis). Pavyzdžiui, iš ES Reglamento Nr. 2021/821 [3] nuostatų, taip pat kitų aukščiau minėtų teisės norminių aktų matyti, kad **daugeliu atveju ar parduodama prekė bus laikoma dvejopos paskirties preke arba netgi karine įranga (tinkama nebe civiliniam, bet kariniam naudojimui) lemia ne išoriniai prekės požymiai, formalūs jos aprašymai, bet labai specifinės jų savybės (galia, dažnis, kiti veikimo fiziniai parametrai, cheminė sudėtis ir pan.)**. Prekės, kaip karinės įrangos, statuso, taip pat „specialaus suprojektavimo“ ar specialaus pritaikymo gynybos (karinėms) reikmėms požymis. Tokiu būdu **ne visais atvejais pagal prekių aprašymus įmanoma identifikuoti visus šiuos požymius ir kyla klausimas ar kontroliuojančioms institucijoms (muitinės įstaigoms) nustačius atitiktį šiems požymiams ir nusprendus taikyti teisinę atsakomybę, prekių sudėtis bei savybės privalo būti pagrįstos (įrodytos) motyvuota specialisto, eksperto išvada, ekspertizės aktu ar kitu argumentuotu (motyvuotu) administraciniu aktu?**

Bendroji teisinė logika ir ANK 587 straipsnio reikalavimai suponuoti išvadą, jog tokie įrodymai būtini, tačiau teisinės atsakomybės taikymo praktikoje šių reikalavimų laikomasi ne visada ir teismų praktika šiuo klausimu nėra nuosekli. Tai sąlygoja aplinkybė, jog nusprendžiant nubausti asmenį už prekių gabenimo tvarkos pažeidimus neretai tiesiog remiamasi formalia kompetentingos institucijos išvada be jokios papildomos argumentacijos ar prekių savybių aprašymo.

Dalyje susijusių bylų, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ir kiti teismai vis tik yra palaikę nuomonę, jog toks prekių statusas turėtų būti įrodinėjamas be kitų įrodymų (pvz. liudytojų parodymų, kompetentingų institucijų raštų (pranešimų) apie prekių pobūdį), ir detalių ekspertizės aktu ar specialisto išvada, kurioje privalomai aprašomos bei įvertinamos prekės savybės. Pavyzdžiui, tokios nuomonės dėl to ar prekę galima laikyti strategine preke, t. y., karine įranga, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas laikėsi baudžiamojoje byloje Nr. 2K-87-696/2018 [9], taip pat Kauno apygardos teismas byloje Nr. 1-175-317/2012 [10]. Nors minėtose bylose kaltus asmenis buvo siekiama patraukti net baudžiamajon atsakomybėn (dėl strateginių prekių kontrabandos), minėti bendrieji vertinimai neabejotinai pagal analogiją svarbūs ir

tokia pačia teisine prigimtimi pasižyminčiose administracinių nusižengimų bylose. Kita vertus naujausioje, aktualaus laikotarpio (2022 m.) teismų praktikoje atsiranda ir kardinaliai priešingų vertinimų, pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismo adm. nusižengimo byloje Nr. AN2-299-932/2022 [14] padaryta priešinga išvada, jog tokiam įvertinimui pakanka tik paprasčiausio kompetentingos institucijos – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ar Krašto apsaugos ministerijos rašto (pranešimo), kuris neprivalo būti kaip nors papildomai detaliai pagrindžiamas. Šiuo klausimu apygardos teismas nutarties motyvuojamosios dalies 10 punkte pažymėjo, jog „argumentai, kad turėjo būti pateikta specialisto išvada ar ekspertizės aktas, pateikto įvertinimo niekaip nepaneigia. Reikalavimas, kad Krašto apsaugos ministerijos prekių vertinimas dėl priskyrimo Bendrajam karinės įrangos sąrašui turi būti pateiktas specialisto išvados ar ekspertizės akto forma, nėra numatytas“.

Vertinant tokią besiformuojančią ir gana prieštarinę teismų praktiką reikėtų pažymėti, jog akivaizdu, kad Lietuvos Respublikos strateginių prekių ir technologijų importo, tranzito ir eksporto kontrolės įstatymas imperatyvia forma nenumato būtinybės taikant teisinę atsakomybę už į jo reguliavimo sritį patenkančių prekių gabenimo tvarkos pažeidimus prekių pobūdį įrodyti specialisto ar eksperto išvada arba ekspertizės aktu. Tačiau tiek ANK (567 str.), tiek Viešojo administravimo įstatymas ir jo 10 straipsnio 5 dalies 5 punktas [11] nustato, kad bet kokie administraciniai aktai (sprendimai) turėtų būti motyvuoti, juose nurodytas konkretus jų priėmimo teisinis ir faktinis pagrindas, kas suponuotų pagrindą detaliam argumentuoti prekių kvalifikavimo (kaip dvejopos paskirties prekių ar karinės įrangos) pagrindus, inter alia, tam pasitelkiant ir ekspertinį vertinimą. Todėl naujausios **teismų praktikos tendencijos šioje srityje kol kas išlieka prieštaringos bei keliančios tolesnio teisinio diskurso bei praktikos vienodinimo poreikį.**

Dvejopos bei karinės paskirties prekių tarifinis klasifikavimas – ar turi reikšmės teisinės atsakomybės taikymui?

Svarbu pažymėti, jog praktikoje tarptautinės prekybos apribojimai, tame tarpe pagal prekių prigimtį, paprastai taikomi atsižvelgiant į specialių muitinės informacinių sistemų – ES sistemos TARIC [12] bei Lietuvos Respublikos sistemos LITAR [13] įrašus, kuriuose pagal prekės tarifinio klasifikavimo kodą (nustatomą pagal ES reglamentu patvirtintos Kombinuotosios nomenklatūros reikalavimus [18] ir nurodomą prekių muitinės deklaracijose) joms priskiriami tam tikri apribojimai (draudimai) jas gabenti (įvežti, išvežti į/iš ES muitų teritorijos; reikalavimai turėti šiems veiksams leidimą, licenciją).

Atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus apygardos administraciniame teisme dar administracinėje byloje Nr. I-1918-815/2009 buvo atkreipęs dėmesį į tai, kad aplinkybė ar prekės yra dvejopos paskirties, inter alia turėtų būti siejama su jos teisingu tarifiniu klasifikavimu ir tinkamo tarifinio klasifikavimo kodo parinkimu, ką privalo atlikti kompetentingos muitinės įstaigos [13]; [8]. Ši praktika atitinka ir bendrą administracinių teismų praktiką tokios kategorijos bylose dėl prekių tarifinio klasifikavimo [15], taip pat ir materialinės teisės normas [16], kurios teigia, kad „taikant Kombinuotąją nomenklatūrą, Europos Sąjungos integruoto tarifo (TARIC) nomenklatūrą ir kitas pagal Kombinuotąją nomenklatūrą ir jos pagrindu sudarytas prekių nomenklatūras Lietuvos Respublikoje, kai prekių tarifiniam klasifikavimui atlikti būtini laboratoriniai tyrimai, remiamasi tik Muitinės laboratorijos arba kompetentingos institucijos akredituotos (sertifikuotos) nešališkos tyrimų laboratorijos, įgaliotos tirti atitinkamas prekes, išvadamis“.

Kita vertus, **aktualioje teismų praktikoje pastebima ir priešingų tendencijų bei išaiškinimų, kuriuose teigiama, jog muitinės įstaigų vertinimas bei konkrečiai specialiosios muitinės įstaigos – Muitinės laboratorijos – išvada dėl prekių tarifinio klasifikavimo kodo nėra esminis ar būtinas įrodymas tiriant prekių dvejopą paskirtį ir taikant su ja susijusią teisinę (administracinę) atsakomybę.** Pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismas, jau minėtoje administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-299-932/2022 [14], nutarties motyvuojamosios dalies 13 punkte, yra nurodęs, kad „technikos prekių (taip pat ir plačiajuosčių galios stiprintuvų) tarifinis klasifikavimas nėra Muitinės laboratorijos kompetencija ir Muitinės laboratorija neturi šios srities specialistų [...]. Taigi nėra pagrindo sutikti su apeliantu, kad nebuvo kreiptasi dėl stiprintuvų klasifikavimo kodo nustatymo“.

Tai leidžia daryti išvadą, jog bent kol kas **aktualioje teismų praktikoje vis didesnė veiksmų laisvė (diskrecija) sprendžiant dėl prekių pobūdžio ir prigimties įvertinimo paliekama atsakomybę taikančioms institucijoms, nereikalaujant iš jų privaloma tvarka pagrįsti savo vertinimo specializuotų įstaigų išvadamis dėl prekių tarifinio klasifikavimo.**

Tinkamo administracinės atsakomybės subjekto nustatymo problematika bylose dėl prekybos dvejopos paskirties prekėmis pažeidimų

Kaip jau buvo minėta, aptariamam atveju aktualus **ANK 213 straipsnis** kalba apie teisinę atsakomybę už prekių gabenimo tvarkos pažeidimą, tačiau savo dispozicijoje papildomai neaprašo kas turėtų būti atsakingu atsakomybės subjektu. Konkrečiai **kyla klausimas ar už šio straipsnio pažeidimą atsako dvejopos paskirties prekes**

fiziškai neteisėtai gabenęs (atgabenęs į ES muitų teritoriją), ar tokį gabenimą inicijavęs asmuo (paprastai – eksportuojančio ar importuojančio verslo subjekto vadovas), ar tiesiog prekes muitinėje be reikiamo teisinio pagrindo (nesant leidimo, licencijos, pažeidžiant nustatytą sankcijų režimą ir pan.) deklaravęs asmuo (atstovas muitinėje, deklarantas).

Formaliai interpretuojama ANK 213 straipsnio dispozicija leistų preziumuoti, jog atsakingu pagal šį straipsnį subjektu turėtų būti asmuo, kurio iniciatyva, pavedimu ar nurodymu dvejopos paskirties prekės neteisėtai gabentos arba kuris kitaip dalyvavo neteisėtame fiziniame jų gabenime. Tokiu atvečiu paprastai laikomas konkretaus prekes gabenusio verslo subjekto vadovas, priėmęs sprendimą dėl šių prekių neteisėto tiekimo (žr. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016-08-19 nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. A2.11.-11823-929/2016; Kauno apylinkės teismo 2019 m. birželio 14 d. nutarimą administracinio nusižengimo byloje Nr. A8.-916-668/2019; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018-12-20 nutartį administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-62-699/2018). Tačiau teismų praktikoje esama prieštarų išaiškinimų, t. y. nors už prekių deklaravimo tvarkos pažeidimą atsakomybėn gali būti traukiama pagal specialiąją normą – ANK 212 straipsnį „Prekių deklaravimo tvarkos pažeidimas“ (kurio sankcijos yra švelnesnės ir nenustato prekių konfiskavimo galimybės), administracinė atsakomybė pagal ANK 213 straipsnį taikoma ir be reikiamo teisinio pagrindo dvejopos paskirties prekes muitinėje deklaravusiems asmenims (deklarantams, atstovams muitinėje), žr. pvz. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016-08-19 nutarimą administracinio teisės pažeidimo byloje Nr. A2.11.-11823-929/2016; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021-02-03 nutartį administracinio nusižengimo bylą Nr. 2AT-3-458/2021.

Atsižvelgiant į tai, deja, bet tenka pažymėti, jog aukščiau nurodytoje teismų praktikoje nėra aiškiai ir konkrečiai apibrėžta, kas turėtų būti pagrindinis administracinės atsakomybės subjektas už dvejopos paskirties prekių gabenimo tvarkos pažeidimą ir kada (kokiomis sąlygomis). Atitinkamai, konkretaus atsakomybėn traukiamo asmens parinkimą paprastai lemia kontrolės institucijų (muitinės įstaigų) diskrecija. Ši tendencija vertintina kaip probleminis atsakomybės šioje srityje taikymo aspektas ir turėtų būti sprendžiama arba įstatymų leidėjo galimai koreguojant ANK 213 straipsnio dispoziciją arba vienodinant teismų praktiką.

Prekių galutinio gavėjo (naudotojo) statuso reikšmė taikant teisinę atsakomybę

ES Komisijos Rekomendacijos 2019/1318 „Dėl prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programų“ (žr. 2 priedą) [17] atkreipia dėmesį į tai, jog **nustatant ar prekės yra dvejopos paskirties, t. y. panaudojamos ne tik civiliniais, bet ir kariniais tikslais, reikėtų vertinti ir šių prekių gavėjo statusą bei tai, kokioje valstybėje jis yra įsikūręs (ar šiai valstybei taikomos atitinkamos tarptautinės prekybos sankcijos, embargas ir panašūs ribojimai).**

Atitinkamai, šis aspektas pabrėžiamas ir teismų praktikoje, pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismas jau minėtoje administracinio nusižengimo byloje AN2-299-932/2022 yra nurodęs jog įvertinant prekės statusą būtina atkreipti dėmesį ar prekė nebuvo tiekama kaip techninė pagalba trečiosios valstybės kariuomenei ar su ja susijusioms struktūroms, kas buvo jos galutinis gavėjas ir kam jis atstovauja bei kokias funkcijas vykdo (žr. nutarties motyvuojamosios dalies 15 punktą). Pavyzdžiui, minėtoje byloje teismo buvo nustatyta, jog prekės, dėl kurių statuso kilo ginčas, buvo tiekiamos Baltarusijos Respublikos įmonei, kuri yra karo pramonės organizacija, šios įmonės pagrindinėms funkcijoms vykdyti, todėl teismas jas vertino kaip turinčias dvejopos paskirties, o kartu ir karinės įrangos požymį.

Šios išvados dar kartą patvirtina būtinybę, **teisinės atsakomybės rizikos valdymo prasme, esant abejonių dėl prekės pobūdžio ar prigimties analizuoti ne tik prekės objektyvius požymius, bet ir iš anksto tikrinti bei vertinti jos tiekimo sąlygas ir prekės gavėjo statusą bei trečiąją valstybę, kurioje jis yra įsikūręs – ar ji nėra valstybė, kurios atžvilgiu taikomos tarptautinės prekybos sankcijos.**

Išvados ir apibendrinimai

Esama teisinės (administracinės) atsakomybės taikymo praktika Lietuvoje, bylose dėl tarptautinės prekybos reikalavimų, susijusių su dvejopos paskirties ir kitomis strateginėmis prekėmis (karine įranga), kol kas palieka plačias diskrecijos teises kontroliuojančioms institucijoms taikyti tokią atsakomybę remiantis pakankamai subjektyviais kriterijais (jų individualia nuomone, vertinimu dėl prekių pobūdžio). Būtinybė specialiai bei detalai ištirti tokias prekes, kaip atsakomybės taikymo sąlyga, teismų praktikoje visais atvejais nėra pripažįstama – viena vertus, tai supaprastina atsakomybės taikymo procesą, kita vertus, teisėto verslo ar teisėtos prekybos atveju nesuteikia pakankamai aiškių garantijų importuotojui ar eksportuotojui apginti savo teises ir teisėtus interesus.

Lygiai taip pat minėtų garantijų nesuteikia ir prekės tarifinis klasifikavimas, tinkamo jos kodo nurodymas, nes į šią aplinkybę kontroliuojančios institucijos gali neatsižvelgti, kadangi laboratoriniai tyrimai dėl kodo nustatymo taip pat

nėra esminė atsakomybės taikymo sąlyga (jie, teismų praktikos vertinimu, gali būti ir neatliekami). Be to, Lietuvoje kol kas nėra suformuota vieninga teismų praktika kas ir kada atsako už dvejetainės paskirties prekių gabenimo tvarkos pažeidimą – prekių gabenimą inicijavęs ar jas be tinkamo teisinio pagrindo muitinėje oficialiai deklaravęs asmuo.

Atitinkamai, autoriaus vertinimu, dvejetainės paskirties prekių kontrolės sistema, vykdančią ES bendrosios prekybos ir muitų politikos reikalavimus ir ES nustatytas prekybos sankcijas nacionaliniu lygiu - Lietuvoje – kol kas yra grindžiama itin plačia kontroliuojančių institucijų diskrecija, kuriai konkretizuoti ateityje būtų tikslinga ir įstatymo leidėjo intervencija. Atitinkamai, turint bet kokių abejonių dėl to, ar importuojamos bei eksportuojamos prekės nėra laikytinos dvejetainės paskirties prekėmis ar net karine įranga, rekomenduotina iš anksto išsiaiškinti bei įsivertinti kur (ar iš kur) jos yra ir bus tiekiamos, kas yra jų galutinis gavėjas ir ar jis nėra prekybos sankcijų objektu, taip pat nėra sietinas su karinės pramonės sektoriumi. Tuo tikslu būtina vadovautis ne tik privalomais nacionalinės bei ES teisės norminiais aktais, bet ir ES Komisijos rekomendacijomis 2019/1318 „Dėl prekybos dvejetainio naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programų“.

Šaltiniai ir literatūra:

- [1] Lietuvos muitinė, *Informacija verslui: dar labiau griežtinamas dvejetainės paskirties prekių eksportas į Rusiją*;
- [2] Lietuvos muitinė, *Muitinė užkirto kelią strateginių prekių išvežimui į Baltarusiją*; https://www.lrmuitine.lt/web/guest/naujienos/aktualijos/aktualija?p_p_id=EXT_WPLISTALLNEWS&p_p_lifecycle=0&EXT_WPLISTALLNEWS_obj_id=090004d280162ef8;
- [3] Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) 2021/821, 2021 m. gegužės 20 d., nustatantis Sąjungos dvejetainio naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (nauja redakcija);
- [4] Europos Sąjungos Bendrasis Karinės įrangos sąrašas Tarybos priimtas 2018 m. vasario 26 d. (įranga, kuriai taikoma Tarybos bendroji pozicija 2008/944/BUSP, nustatanti bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę);
- [5] Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. V-1216 „Dėl Bendrojo karinės įrangos sąrašo patvirtinimo“ (aktuali 2021 m. redakcija);
- [6] EU Sanctions Map; <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>;
- [7] Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas, TAR, 2015-07-10, Nr. 11216;
- [8] Regina Derkintytė-Kaupienė, „Dvejetainės paskirties ir strateginės prekės: teismų praktika“, "Muitų teisė praktikams", Nr. 61, Balandis 2018;
- [9] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2018 m. kovo 6 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-87-696/2018;
- [10] Kauno apygardos teismo 2012 m. spalio 22 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-175-317/2012;
- [11] Viešojo administravimo įstatymas, TAR, 2020-06-11;
- [12] Žr. https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en;
- [13] Žr. https://litarweb.lrmuitine.lt/taric/web/main_LT;
- [14] Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 26 d. adm. nusižengimo byloje Nr. AN2-299-932/2022;
- [15] Žr. pvz. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. lapkričio 10 d. nutartį adm. byloje Nr. eA-2885-968/2021; 2012 m. vasario 13 d. nutartį adm. byloje Nr. A-261-218/2012; 2015 m. kovo 4 d. nutartį adm. byloje Nr. A-276-442/2015; 2013 m. spalio 7 d. nutartį adm. byloje Nr. A-442-1156/2013;
- [16] Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Sąjungos muitinės kodekso įgyvendinimo taisyklėse (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. gruodžio 7 d. nutarimas Nr. 1224), žr. jų 15 punktą;
- [17] Žr. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H1318&from=LT>;
- [18] Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo I priedas.

Jurgita Stanienė
Muitų atitikties skyriaus vadovė
UAB „Muita“

Viena byla – dvi pamokos: tarifinių kvotų rizika ir deklaracijos pripažinimas negaliojančia

Tarifinės kvotos suteikia galimybę mokėti mažiau maito importuojant prekes. Dauguma tarifinių kvotų yra paskirstomos pagal pirmumo pateikiant muitinės deklaraciją principą. Ar galima tuo atveju, jei dėl techninių kliūčių muitinės sistemose nepavyko pateikti norimu laiku deklaracijų, o pateikus kiek vėliau (nesant informacijos apie kritinį kvotos statusą) kvotos nebeliko, prašyti pripažinti išleidimo į laisvą apyvartą deklaraciją negaliojančia? Apžvelkime praktinę situaciją, iš kurios sužinosime, kokia Lietuvos muitinės bei teismų pozicija šiuo klausimu.

Situacija

Vilniaus apygardos administracinis teismas (Teismas) 2022.10.11 išnagrinėjo administracinę bylą Nr. [I3-825-596/2022](#) pagal UAB „Cie LT Forge“ (Bendrovė) skundą atsakovui Muitinės departamentui ir Klaipėdos teritorinei muitinei (Teritorinė muitinė) dėl patikrinimo ataskaitų ir sprendimų panaikinimo.

Bendrovė 2021.02.08 Teritorinei muitinei pateikė prašymus dėl elektroninių importo deklaracijų (EID) pripažinimo negaliojančiomis. Prašymuose nurodė, jog 2021.01.05 forminant EID susiklostė ypatingos aplinkybės, dėl kurių netikslinga įforminti muitinės išleidimo į laisvą apyvartą procedūra, todėl vadovaujantis Sąjungos muitinės kodekso

[Skaitykite pilną informaciją mokamoje leidinio versijoje.](#)

Įgykite muitinės formalumų žinių!

Sveiki, esu sukaupusi daugiau kaip 16 metų darbo muitinėje patirties, dauguma jų - ūkio subjektų patikrinimų skyriuje. Žiniomis dalinuosi teikdama konsultacijas, padėdama išimti reikiamus leidimus, vesdama mokymus įvairiomis temomis.

Sėkmingas pasirengimas muitinės auditui

Seminaras skirtas už muitinės sritį įmonėse atsakingiems **finansų ir apskaitos, logistikos** ir kitų skyrių **darbuotojams**, bet ir siekiantiems stiprinti kompetencijas šioje srityje.

Mokymų įrašą galite įsigyti [čia](#).

Jurgita Stanienė
Muitų atitikties skyriaus vadovė
UAB „Muita“

Tel. +370 664 26393
El. p. mokymai@muita.lt

Daugiau
informacijos →

www.muita.lt/lt/p/mokymai

Prenumeruokite dabar – tai geriausias pasirinkimas!

Dar niekada nebuvo taip paprasta įgyti ir atnaujinti tarptautinės prekybos ir muitinės atitikties žinias!

Užtikrinta investicija į
Jūsų komandos žinias

Bazinis
35€ /mėn.
1 licencija
užsakant metams

Plius
75€ /mėn.
1 licencija
užsakant metams

Komandai
199€ /mėn.
Neribota
užsakant metams

Individualus
Gaukite pasiūlymą
Jūsų verslui

Straipsniai **1650+**
naujų straipsnių kas mėnesį 10+

Video **120+**

Kursai **50+**

Pageidaujant – Jūsų įmonei
adaptuoti kursai! Sertifikatai
su Jūsų įmonės logo

Prenumeruok dabar

Daugiau informacijos: www.customsclear.net/lt >>> Prenumerata

Ranka pasiekiamos žinios:

- 1. Jums patogiu laiku ir vietoje**
mokinkitės kada Jums tinkamiausia
- 2. Daugiau nei 400 ekspertų**
dalinasi su Jumis savo patirtimi ir įžvalgomis
- 3. Naujausia rinkos informacija**
nepraleiskite svarbių teisinių pokyčių
- 4. Pristatymas el. paštu**
dar patogiau – visos naujienos Jūsų el. paštu
- 5. Norėtumėte sutaupyti?**
sutaupykite dvigubai – užsisakydami metinę
prenumeratą ir žinojimu užkirsdami kelias
brangioms klaidoms

Mūsų klientų tarpe:

ARKEMA

Hollister

George Baker

pwc

+370 664 26393

support@customsclear.net

Informacija apie leidinį

„Muitų teisė praktikams“ leidžiamas kartą per mėnesį, iki sekančio mėnesio 5 d. Leidėjas UAB „Muita“, tel. +370 46 257150, el. p. mokymai@muita.lt.

Redakcinės kolegijos nariai: Enrika Naujokė, UAB „Muita“; dr. Gediminas Valantiejus, advokatas, advokato kontora GVLEX; Milda Stravinskė, Muitinės praktikų asociacijos valdybos patarėja; Monika Bielskienė, advokatė, PwC Lietuva.

Skaitytojų klausimai

Nerandate informacijos ar atsakymo į klausimą? Susisiekite su mumis! Paruošime atsakymą ir publikuosime artimiausiuose leidinio numeriuose.

Bendradarbiavimas

Norite leidinyje paskelbti savo straipsnį ar pranešimą? Susisiekite su mumis! Mielai aptarsime bendradarbiavimo galimybes ir sąlygas.

Prenumerata

Domina nacionalinių muitų teisės aktų pakeitimų apžvalga? Paskaitytumėte ir vieną kitą straipsnį? Prenumeruokite **nemokamą leidinio versiją**, siunčiamą el. paštu pdf formatu.

Jeigu norite skaityti pilną leidinio turinį, įsigykite **metinę „Muitų teisė praktikams“ prenumeratą** (mokamą leidinio versiją). Jums bus ne tik siunčiamas leidinys pdf formatu, bet ir suteikta internetinė prieiga prie visų leidinyje publikuotų straipsnių (nuo 2012 m.) ir straipsnių kituose leidiniuose www.customsclear.net platformoje.

Prenumeratos forma <https://www.muita.lt/lt/p/leidinys-muitu-teise-praktikams/>

Atsakomybė už leidinio turinį

Šiame leidinyje pateikta informacija yra bendro informacinio pobūdžio ir negali būti vertinama kaip teisinis patarimas, išvada ar konsultacija. Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su leidėjų nuomone.

Leidinio arba jo straipsnių platinimas, citavimas

2022 © UAB „Muita“. Leidinio **mokama versija**, t. y. leidinio numeris su pilna jame publikuota informacija, yra skirta tik tiems asmenims, kurie jį įsigijo/ gavo teisėtu būdu tiesiogiai iš UAB „Muita“ arba per www.customsclear.net platformą. Leidinio arba jo straipsnių įsigijimas/ gavimas kitu būdu yra neteisėtas. Leidinio ir jame pateikiamos viešos informacijos platinimas be UAB „Muita“ rašytinio sutikimo yra draudžiamas ir užtraukia teisės aktuose numatytą atsakomybę. Leidinio **nemokamos versijos** platinimui apribojimai netaikomi.

Cituojant leidinyje publikuotus straipsnius prašome nurodyti straipsnio pavadinimą, autorių ir leidinio numerį, kuriame šis straipsnis buvo publikuotas.